

Hoveddøren

Når man går ind og ud af hoveddøren til BOAS Frederiksberg er der let adgang til vores fælleslokaler. Ved besøg skal gæster ringe eller sms, når de er ankommet. Derefter hentes gæsterne ved hoveddøren. De gæster som er kendte i huset (familie + nære venner) har lov selv at forlade huset. Andre gæster følges af hoveddøren.

Det er et ansvar for at informere gæster om at de skal gå direkte ud af hoveddøren og ikke benytter fælleslokaler inkl. toilet. Vi skal stille når de er på vej ud af huset.

TEMA:
Inddragelse og
medindflydelse

Når unge tager
ejerskab

Redaktion: Michael Hansen (ansvarshavende)

Peter Borberg, Thorsten Asbjørn og

Margrethe Langer

Tekst: Peter Borberg og Thorsten Asbjørn

Kontakt redaktionen: mla@suf.dk

Foto: Christian Brandt,

Emil Ryge Christoffersen og SUF

Layout: KreativGrafisk

Oplag: 1200

Forsidefoto: Emil Ryge Christoffersen

Denne gang i SUF Magasinet

4 | Brugerinddragelse kalder på begrebsafklaring

8 | BOAS Frederiksberg
Unge skal lære at kende deres holdning

10 | Teater hjælper de unge til at finde egen stemme

12 | Sociale medier skal skrue op for unges aktivitetsniveau

14 | SUF SYD
Unge skal føle ejerskab i indsatsen

18 | Hverken hipt eller håbløst

20 | Inddragelse vandt over skepsis og mistillid

22 | Når den unge får stemme

26 | Som et ekko af Hal Koch

Leder

Inddragelse fra en anden vinkel

I Den Sociale Udviklingsfond prøver vi at anskue brugerinddragelse fra en ny vinkel. Som professionelle socialkonsulenter skal vi gøre os fortjente til at blive inddraget i den unges liv. Fordi det skaber de bedste forudsætninger for at give den støtte, der motiverer den unge til at tage ansvar og vise ejerskab for sin egen udvikling

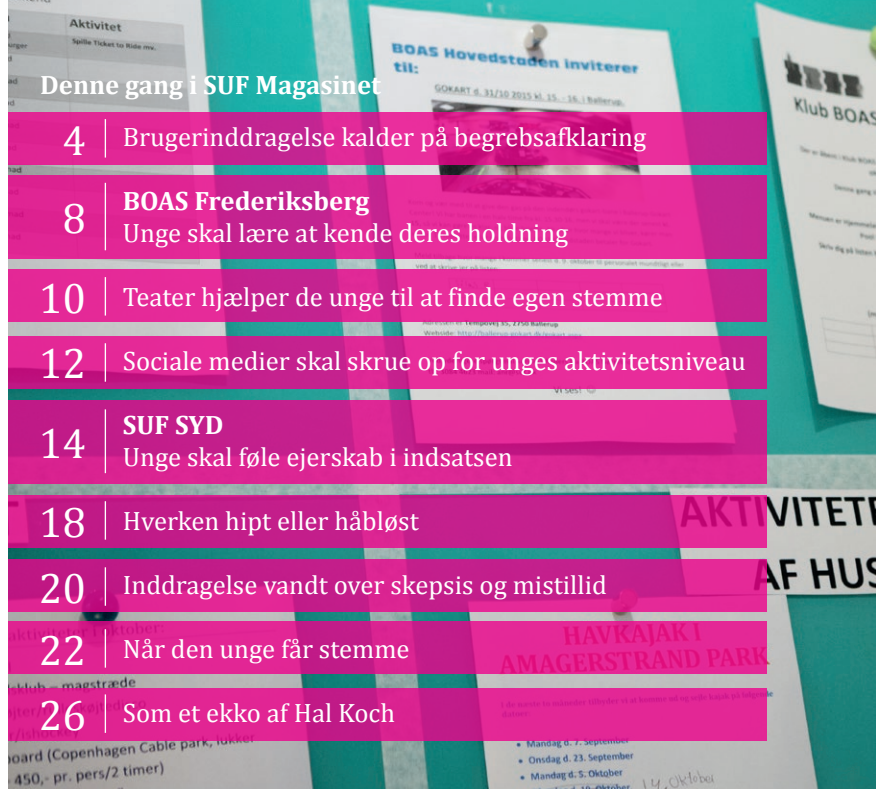
Af Michael Hansen, direktør, Den Sociale Udviklingsfond

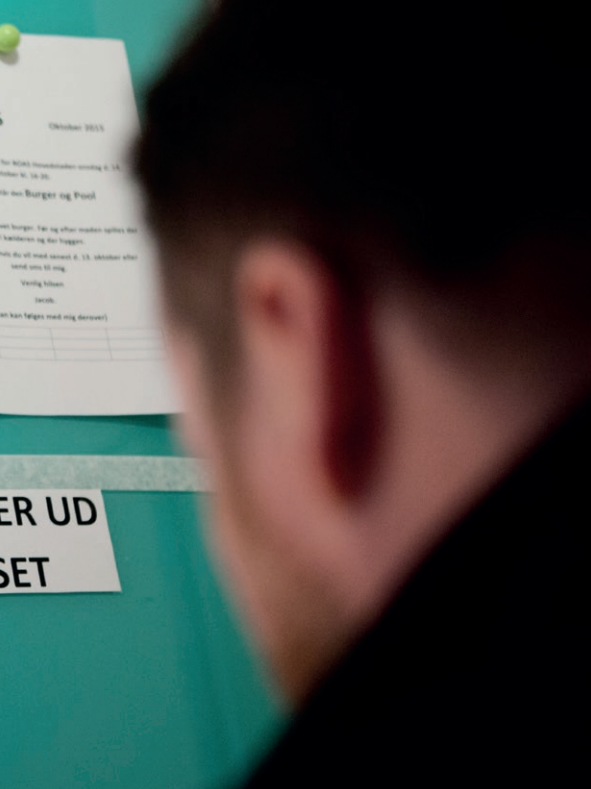
Det ligger i ordet, at brugerinddragelse normalvis betragtes ud fra det enkelte menneskes synvinkel. Det er brugeren eller borgerens mulighed for at blive inddraget i såvel store som små anliggender, der angår deres eget liv, der er i højsædet.

I Den Sociale Udviklingsfond ser vi brugerinddragelse fra en anden vinkel. Vi er optaget af, hvordan vi skaber en udviklingsramme, hvor den unge ønsker at inddrage os. I vores arbejde med fortrinsvis unge mennesker, der er udfor-

dret af ofte komplekse og sammensatte problemstillinger, er det således ikke et spørgsmål om at inddrage den unge, men om at den unge inddrager os – det vil sige den professionelle socialkonsulent – i sit liv. Det er nemlig først i det øjeblik, hvor socialkonsulenten bliver inddraget i den unges livssituation, at der kan ydes den støtte, som den unge har brug for, og som på sigt kan bane vej for, at den unge kan stå på egne ben.

Inddragelse skal man som socialkonsulent gøre sig fortjent til. Ikke mindst når det gælder en målgruppe, som sjældent har gode erfaringer med inddragelse. Derfor sværger vi i Den Sociale Udviklingsfond også til en relationspædagogisk praksis som selve fundamentet for alt vores arbejde. En relationstænkning, som handler om, at tillid og respekt er forudsætningen for, at den unge motiveres til at invitere socialkonsulenten ind i sit liv. Ikke som en velmenende professionel, der på den unges vegne viser, i hvilken retning han eller hun bør gå. Nej, en socialkonsulent, der har medindflydelse på den unges egne valg og udvikling af en livsstrategi. Med andre ord en socialkonsulent, der underbygger, hjælper og oplyser – men ud fra

” I Fredericia Kommune arbejder vi stadig mere med **brugerinddragelse**. Det er et led i vores **fokus på værdiskabelse** for borgerne. Derfor er det også vigtigt for os, at vi i vores udførelse, som eksempelvis i **samarbejdet med SUF**, kan se, at de er optaget af brugerinddragelse. Det skal skinne igennem i **opstilling af handlingsmål**, ligesom borgeren naturligvis **deltager i statusmøder** og andre aktiviteter, som **vedrører** hans eller hendes liv.

Vickie Kramer Bang, afdelingsleder,
Voksenteam, Fredericia Kommune.

det grundsyn, at det er den unge selv, som har hovedrollen.

Vi skal gøre de unge til direktører i deres eget liv. De skal vide, at de har indflydelse på deres tilværelse, men de skal også vide, at de har kontrol og ansvar. Det er den unge, der står med kompasset. Det er bare ikke altid, at nålen peger det rigtige sted hen.

Det er en tilgang til begrebet brugerinddragelse, som stiller store faglige og personlige krav til vores socialkonsulenter. Først og fremmest fordi det handler om at give plads til den unge og respektere de behov og ønsker, vedkommende har for sit liv lige nu – også selvom man som socialkonsulent ikke altid er enig. Det kan således være en stor fristelse at gribe ud efter det første og det bedste socialpædagogiske værktøj for at løse den unges problemstilling nu og her. Men det er sjældent den rette løsning på den lange bane.

I Den Sociale Udviklingsfond er relationen mellem den unge og socialkonsulenten et emne, der løbende bliver diskuteret blandt medarbejderne i vores afdelinger og på organisationsni-

veau. Vi ved, at vi hele tiden skal være skarpe på, hvordan vi skaber relationer, hvor den unge inddrager socialkonsulenten i sit liv, men uden at det sker på bekostning af den faglighed, som er nødvendig for at yde den rette støtte.

Det handler i høj grad om nysgerrighed. Om at vi hele tiden bestræber os på at stille os spørgende og undersøgende i forhold til den unge: Hvorfor gør den unge det, som han eller hun gør? Hvad er det, den unge vil? Når vi øver os i at se den unge fra så mange forskellige vinkler som muligt, skaber vi også de bedste betingelser for at hjælpe den unge på den mest hensigtsmæssige måde. Og hvad der er mindst lige så vigtigt, så giver vi den unge en oplevelse af, at de bliver set, hørt og forstået. Således at de åbner døren – og inddrager os – og vi sammen finder en vej.

God læselyst!

Brugerinddragelse kalder på begrebsafklaring

Brugerinddragelse vinder stadig større indpas i lovgivning, pædagogisk metodeudvikling og sociale indsatser. Kongstanken er, at hvis noget skal lykkes, så skal brugerne involveres, hvad enten det er patienter, børn eller socialt udsatte. Men fremtrædende forskere advarer om, at brugerinddragelse nemt kan blive et buzzword eller et forkert styringsredskab, hvis ikke det bruges rigtigt.

*Af Peter Borberg, mag.art. & journalist
Foto: Emil Ryge Christoffersen*

I slutningen af 1960'erne og starten af 1970'erne opstod der i Danmark en generel kritik af den måde, hvorpå alt lige fra hospitaler til børnehaver og offentlige myndigheder så og opfattede ganske almindelige mennesker.

Borgerne

En institutionskritik, der var rettet mod klientgørelsen og det upersonlige møde med det enkelte menneske. Det skulle være slut med at opfatte mennesker af kød og blod som passive objekter.

Den brugerinddragelse, som i dag søges praktiseret i snart sagt alle sociale tilbud og serviceydelser, har rod i fordums institutionskritik. Brugerinddragelse står højt på nutidens socialpolitiske dagsorden og gør sig stadig mere gældende inden for lovgivning og pædagogisk metodeudvikling.

Men selvom brugerinddragelse således efterhånden har en del år på bagen, så er det et begreb, som fortsat kalder på kvalificeret afklaring. Det mener flere fremtrædende forskere og eksperter.

- Man skal passe på, at man ikke bare benytter brugerinddragelse som et buzzword, der dybest set har til formål at legitimere det, man gør, siger Tina Hjulmann Meldgaard, mag.art. i antropologi

og chefkonsulent i Socialt Udviklingscenter SUS, der blandt andet arbejder med brugerindflydelse som afsæt for udformningen af sociale tilbud i Danmark.

Inddragelse eller indflydelse

Tina Hjulmann Meldgaard, der har beskæftiget sig indgående med brugerindflydelse i den sociale sektor, skelner mellem brugerinddragelse og brugerindflydelse. Hvor brugerinddragelsen omhandler de metoder og redskaber, man som professionel benytter for at høre et menneske – for eksempel gennem interviews, handleplaner osv. – så er brugerindflydelsen den praktiske effekt af brugerinddragelsen.

- Sagen er, at du sagtens kan høre en masse borgere om deres meninger, men det er ikke nødvendigvis noget, som får betydning i praksis. En af de største misforståelser i dag går ud på, at mange professionelle mener, at de arbejder med brugerindflydelse, men de arbejder med brugerinddragelse på en måde, som ikke nødvendigvis afleder indflydelse på udformningen af det sociale tilbud i praksis, siger Tina Hjulmann Meldgaard, der peger på, at såvel brugerinddragelse som brugerindflydelse også handler om, på hvilket niveau et menneske har mulighed for at udøve sin indflydelse.

- Hvor brugerinddragelsen er en overordnet stillingtagen til, hvordan man vil tilgå og skabe rammerne i de sociale tilbud, så er brugerindflydelsen de ændringer, som brugerinddragelsen reelt fører til i praksis.

Spil for galleriet

Tina Hjulmann Meldgaard bakkes op af professor Per Schultz Jørgensen, tidligere formand for Børnerådet. Efter hans opfattelse finder brugerinddragelse i alt for mange tilfælde sted på skrømt.

- På hele det sociale område må vi desværre konstatere, at der findes masser af eksempler på, at inddragelse ikke fører noget med sig. Det kan eksempelvis være børn, som ikke er blevet hørt,

” Regeringen ønsker at skabe en åben og lydhør offentlig sektor. Ved at tage den enkelte med på råd skal det sikres, at den offentlige service er målrettet og fleksibel. Målet er at sikre størst mulig kvalitet inden for de ressourcer, der er til rådighed.

Web-håndbog om brugerinddragelse 2002

Anbringelsesreformen fra 2006 vægter brugerinddragelse højt. Det gælder eksempelvis barnets ret til at blive hørt og være medbestemmende.

FN's børnekonvention siger, at børn skal inddrages og høres om deres liv. Det samme gør sig gældende i dansk sociallovgivning.

Brugerinddragelse i socialt arbejde er et lovfæstet krav. I Retssikkerhedsloven fra 2007 hedder det blandt andet: "Borgeren skal have mulighed for at medvirke ved behandlingen af sin sag. Kommunen og amtskommunen tilrettelægger behandlingen af sagerne på en sådan måde, at borgeren kan udnytte denne mulighed."

selvom man påstår, at det har været tilfældet. På den måde bliver brugerinddragelse blot et spil for galleriet, siger Per Schultz Jørgensen og går i rette med selve ordet "brugerinddragelse".

- Ordet "brugerinddragelse" er problematisk, fordi det lægger op til, at der er en, som står på den anden side af disken og tager imod nogle tilbud. Brugeren har en sekundær rolle. Det er dybest set andre, som bestemmer, fordi det er dem, som giver tilbuddet, og så kan brugeren forholde sig til det. Men det er jo ikke lig med indflydelse for brugeren.

Tre forståelsestilgange

Per Schultz Jørgensen finder det derfor nødvendigt at kvalificere begrebet. Professoren skelner i den sammenhæng overordnet mellem tre forskellige forståelsestilgange, der tager afsæt i hans mangeårige arbejde med inddragelse af børn.

På det ene niveau, hvor børn giver viden fra sig, er de informanter. På det andet niveau bliver der lyttet til barnets holdninger og følelser, og hvem de er knyttet til – det er barnet, som ved, hvad der er bedst, og som rummer en historie. Og på det tredje niveau er barnet inddraget som en deltager, der har reel indflydelse på, hvad der skal ske.

- Brugerinddragelse handler både om viden, mening og handling – om at være informant, medspiller og aktør, siger Per Schultz Jørgensen.

Værdifuld dobbelthed

For professor Hanne Warming, der har forsket i områder som familiepleje, eksklusion/inklusion, medborgerskab, deltagelse og tilhør samt socialt arbejde, er brugerinddragelse kun meningsfyldt i det omfang, at de serviceydelser eller indsatser, der er tale om, også giver mening for dem, de involverer.

- I virkeligheden bør brugerinddragelse altid tage udgangspunkt i den viden, et menneske har om sit liv og de problemstillinger, vedkommende kæmper med. Der er selvfølgelig et etisk perspektiv i det, som er vigtigt. Men der er også et andet perspektiv, som handler om, at hvis man som menneske bliver set og hørt, så fremmer det ejerskabet og engagementet i forhold til en given indsats. Hvis man omvendt ikke tror på, at man bliver lyttet til, så er der også en stor sandsynlighed for, at der er meget, man ikke siger eller beder om hjælp til, siger Hanne Warming, der til daglig er professor ved Roskilde Universitet. Hun tilføjer:

- Vellykket brugerinddragelse er godt for det enkelte menneske og dets integration i samfundet. Og det er godt for den sociale indsats, fordi der indhentes viden og erfaringer, som gør os alle klogere. En værdifuld dobbelthed, som både har øje for mennesket og samfundet.

Mål kan gøre blind

Når det alligevel ikke altid lykkes, så skyldes det ifølge Hanne Warming, at målet for brugerinddragelsen i mange tilfælde er defineret på for-

Hanne Warming
- professor ved
Roskilde Universitet

Tina Hjulmann Meldgaard
- mag.art. i antropologi

Per Schultz Jørgensen
- professor, tidligere
formand for Børnerådet

hånd, eller fordi den professionelle i for høj grad hæfter sig ved nogle specifikke oplysninger, som vurderes at være særligt vigtige.

- Man kan som professionel spørge om nogle bestemte ting eller lede efter en bestemt type input, og på den måde udarter brugerinddragelse sig i realiteten til et styringsredskab, hvor man styrer brugerne i en bestemt retning, og der bliver reelt ikke tale om indflydelse.

Hanne Warming peger på udviklingsmål for blandt andet socialt udsatte som et eksempel, hvor en person inddrages i udformningen af, hvad et givent forløb skal munde ud i.

- Det kan blive så meget et mål i sig selv, at den professionelle glemmer at høre efter undervejs. Fokuseringen på mål indebærer en risiko for at overse aktuelle bekymringer eller kritikker.

Den unge som samarbejdspartner

Det stiller en række udfordringer for det pædagogiske personale tæt på brugeren. Hvad enten det er en pædagog, socialarbejder eller socialkonsulent, så handler det om evnen til at træde tilbage, så den unge kan komme til – også selvom det kan føles forkert for eksempel en socialkonsulent.

- Som professionel har man ofte på forhånd en forståelse af, hvad der er godt for det menneske, man sidder overfor. En forståelse, som bunder i ens professionelle erfaringer og de socialpædagogiske teorier, man arbejder ud fra. Det bliver man nødt til at give en lille smule slip på og så springe ud i det, som det pågældende menneske

selv peger på, siger Hanne Warming og understreger, at det ikke er lig med, at socialkonsulentten giver slip på sin faglighed.

- Det er ikke fagligheden, man slipper, men derimod den sikkerhed, der består i, at man som professionel mener at vide, hvad der er det rigtige. Det handler om at kunne lytte til et sårbart menneske og sige ”okay, jeg giver ikke slip på dig – det her er noget, vi gør sammen, og så må vi se, hvad der sker.” Personen bliver en slags samarbejdspartner, hvilket styrket båndet og tillidsrelationen til den professionelle.

Fragivelse af ansvar

Per Schultz Jørgensen siger det på denne måde:

- Brugerinddragelse står og falder med, at der skabes en reel, troværdig og åben relation, hvor den professionelle går over broen og ind i den andens verden, og forstår hvad der bliver sagt.

Ifølge Tina Hjulmann Meldgaard er det et fagligt ansvar hos den enkelte professionelle at bruge brugerindflydelse aktivt. Det forudsætter, pointerer hun, både træning og opbakning fra ledelsen.

- Det kan være skræmmende for en professionel at kaste sig ud i brugerindflydelse, fordi det også handler om at fragive ansvar og lade borgerne selv træffe valg omkring deres liv. Ofte vil man stå i en situation, hvor man støtter borgeren i nogle valg, som man personligt ikke er enig i, siger hun, eller hvor man til dels er usikker på udfaldet af de valg.

Unge skal lære at kende deres **holdning**

I SUF er brugerinddragelse og indflydelse bærende socialpædagogiske grundpiller. BOAS Frederiksberg inviterer unge med på personaleinternat og sætter gang i nye initiativer, som skal fremme de unges evne til at udtrykke holdninger og meninger.

Af Thorsten Asbjørn, journalist (DJ)

Foto: Emil Ryge Christoffersen

Det ligner alt andet end en institution, når man træder ind ad døren på Kochsvej 5 A på Frederiksberg. I køkkenet sidder både unge og socialkonsulenter. Nogle arbejder, andre læser og én sidder stille med sin kop kaffe og er blot en del af fællesskabet.

- Lige siden vi startede, har det været vigtigt for os, at rammerne er hjemlige. Bliver det institutionslignende kan rammerne i sig selv medvirke til umyndiggørelse, siger Krista Naver, afdelingsleder BOAS Frederiksberg.

For fem år siden var hun med til at starte botilbuddet på Frederiksberg. Det er et bo- og behandlingstilbud for unge med Aspergers syndrom, OCD, angst og depression. BOAS Frederiksberg er en af fem afdelinger i BOAS Hovedstaden, der har hver sin målgruppe primært inden for autismespektret.

Træne holdninger

Krista Naver og den øvrige personalegruppe er hele tiden optaget af, hvordan de kan udvikle rammer, som skaber mest mulig brugerinddragelse og indflydelse.

- Brugerinddragelse er så enormt vigtigt, fordi du som ung skal ud i verden og indgå i fællesskaber og forskellige sammenhænge. Derfor skal du have udviklet evnen til at turde lade dig inddrage – lade dine meninger og holdninger komme til orde, siger Krista Naver.

Men for at give sin holdning til kende, er det vigtig-

tigt at træne evnen til at udvikle og udtrykke sin holdning. Det kan i sig selv være en udfordring – og det er her brugerinddragelsen har sit afsæt, påpeger Krista Naver.

- Det handler også om at få en holdning – og udvikle sin holdning. Evnen til at mærke efter, hvad der er vigtigt for dig i en given situation, men samtidig også evnen til at lytte til og forstå andres holdninger. Når vi er optaget af brugerinddragelse, er det fordi, det medvirker til at skabe kompetente individer og demokratiske medborgere, fremhæver Krista Naver.

Ikke lig indflydelse

Den demokratiske proces og dermed brugerinddragelsen starter i hjemmet. Det vil for beboerne i BOAS Frederiksberg sige i det fællesskab og de rammer, som botilbuddet udgør om deres liv. Hver enkelt skal opøves til at få en mening – og give den til kende. Det være sig om alt, hvad der er med til at skabe en god livsramme og er de rette fælles regler for hverdagen.

Krista Naver understreger imidlertid, at brugerinddragelse så langt fra er ensbetydende med brugerindflydelse.

- Det, at du opøver din evne til at give din mening til kende og lytte til andres, betyder jo ikke, at du partout har indflydelse på alt og kan bestemme, hvordan virkeligheden skal se ud. Du indgår i et fællesskab og nogle rammer, som skal fungere for alle. Er der en ung, som eksempelvis ytrer ønske om at tillade rygning i fællesrummet, så er ytringen ikke lig med indflydelse.

Kolle-kolle og ny husorden

I BOAS Frederiksberg har man kørt efter de husregler, som blev formuleret, da stedet blev etableret for fem år siden. Nu har man imidlertid taget fat på en proces, hvor de unge skal være med til at udforme en ny husorden.

Det skærpede fokus på brugerinddragelse tog form for nogle måneder siden, hvor de unge blev inviteret med på personaleinternat på kursusste-

det Kolle-Kolle. Dagens tema var brugerinddragelse, og det var derfor naturligt, at de unge også kom og var med til dele af dagens program.

- En af udfordringer i BOAS Frederiksberg er vores husmøder. De har været kendetegnet ved svingende og til tider ringe deltagelse, og når man spørger de unge, er der blandede meninger om dem. Vi ville derfor inddrage de unge i udviklingen af husmøderne. Hvad skal der til, for at de unge får lyst til at deltage, og møderne bliver inspirerende?

På Kolle Kolle fik de unge og socialkonsulenterne tilsvarende mulighed for i fællesskab at arbejde med spørgsmålene 'Hvad gør det til et godt bosted?' og 'Hvad gør det til et dårligt bosted?'.

- Tre af beboerne deltog på dagen. Vi havde udpeget en række konkrete dilemmaer fra hverdagen, for eksempel om man som ung skal have en ugentlig middag. Virkeligheden er, at det er et både rimeligt og vigtigt krav at stille til nogle beboere. Her bliver de unge inddraget i en proces, hvor de også opøver evnen til at forstå, at nogle regler gælder for nogle og ikke for andre, siger Krista Naver.

Dagens Kolle Kolle-internat har mundet ud i, at BOAS Frederiksberg hen over efteråret går i gang med en række møder, hvor alle skal deltage, og hvor de unge skal være med til at udvikle stedets nye husorden. Som metode og ramme benytter BOAS Frederiksberg en teaterform, som involverer alle, og som medvirker til at give stemme til nogen, som ellers ikke har stemme.

- Metoden blev også anvendt på internatet. Teaterformen har et fysisk element, og den er med til meget konkret at udvikle holdninger, siger Krista Naver.

Teater hjælper de unge til at finde egen stemme

Susanne Billeskov, skuespiller og morgenåbner i BOAS Frederiksberg, praktiserer brugerinddragelse gennem teaterøvelser.

Af Thorsten Asbjørn, journalist (DJ)

Foto: Emil Ryge Christoffersen

Hvordan skaber man brugerinddragelse?

I BOAS Frederiksberg hedder en væsentlig del af svaret forumteater. En teaterform, hvor publikum er en aktiv del af forestillingen, og hvor der vises situationer og problemstillinger fra publikums egen hverdag. Forumteater bliver anvendt til alt fra ledelsesudvikling i virksomheder til fremme af medarbejdertrivsel, håndtering af mobningsproblematikker og meget andet.

På et personale-internat om brugerinddragelse, hvor de unge var inviteret med, blev forumteater anvendt til at levendegøre hverdagsproblematikker, som knytter sig til deltagelse og fællesskab på bostedet.

Undervejs i dramatiseringerne bliver der stoppet op. De unge og personalet bliver bedt om at komme med bud på, om den konkrete situation kunne være grebet anderledes an.

- Beboerne får gennem konkrete billeder fra egen hverdag en oplevelse af, at der kan være andre måder at handle og tænke på. Det kan eksempelvis være en ung, som kommer ind i rummet og siger, at han ikke gider dække bord. Her opstår efterfølgende en dialog, om han kunne vælge en anden tilgang, siger Susanne Billeskov

Forumspil

Hun benytter også såkaldte forumspil til at udvikle de unges stemme. De har blandt arbejdet med spørgsmålet om, hvordan man er i et fællesskab. Beboerne skulle skabe en skulptur med et bosted fra himlen og et bosted fra helvede. Den kreative proces motiverer de unges stemme, og dem, som normalt ikke har ord, kommer også på banen.

- I processen med at skabe en skulptur, som viser et dårligt bosted, kommer de unge i kontakt med deres tanker, og de får sat stemme på. De er på opdagelse i deres egne meninger, og det er det allervigtigste element i brugerinddragelsen, siger Susanne Billeskov.

Hvad enten det hedder teaterøvelser, brugerindflydelse eller inddragelse, så handler det ikke om, at de unge skal nå frem til et facit.

-De skal ikke finde løsninger men afsøge muligheder, siger Susanne Billeskov og hæfter sig ved den udfordring, som ofte knytter sig til unge med psykiske og sociale problemstillinger.

- Mange har været vant til at være i et system, hvor det ofte er andre, som bestemmer over en. Derfor er det så vigtigt, at vi arbejder med at udvikle deres egen stemme. Og de gennem øvelser og snakke finder ud af, at det er helt i orden også at være uenig.

De lytter

Normalt er 27-årige Regine tilbageholdende. Ofte vælger hun blot at lytte, når der er møder og diskuteres regler og rammer. Hun var taget med på Kolle Kolle. Da Susanne Billeskov bad de unge om at lave en skulptur, der viser, hvordan et godt og dårligt bosted ser ud, bevægede Regine sig fluks ind i midtercirklen. Hun tog teten, og førte an i udformningen af bostedet fra helvede.

- Sådan et sted har jeg været, og derfor ved jeg, hvordan det ser ud. Det var godt at fortælle de andre om det. Jeg kan godt lide, at vi er med til at bestemme, hvordan vi skal bo, og de lytter til os, siger Regine.

Svært at forestille sig et sted, hvor der ikke lyttes

Anna, 33 år, har boet på BOAS Frederiksberg i fem år. Tidligere var hun på bosted med mindre brugerinddragelse og indflydelse. Nu har hun vanskeligt ved at forestille sig at bo et sted, hvor der ikke bliver lyttet til hende. For hende er teaterformen en givende måde at arbejde med inddragelse på.

- Hvis du har et problem, tages det op på mødet, og alle bliver hørt. Men jeg skulle vænne mig til, at der blev lyttet til hver og en. Efterhånden har jeg fundet ud af, at der virkelig bliver lyttet, og det gør, at vi har lyst til at sige vores meninger. Når vi laver teaterøvelser og for eksempel skal stille os forskellige steder på en linje, som viser, hvad vi mener om noget, kan alle være med, siger Anne.

De unge om brugerinddragelse

For de unge på BOAS Frederiksberg er der stor værdi i at blive inddraget i udvikling af bostedets rammer. Teaterformen får plusser i karakterbogen.

Personale er ikke robotter

Dennis, 19 år, sætter stor pris på, at han bliver involveret og har indflydelse på husordenen og rammerne på BOAS Frederiksberg. Samtidig har det for ham stor værdi, at personalet også deltager aktivt i teaterøvelser, hvor det handler om at give sine holdninger til specifikke emner til kende.

- Det blev tydeligt, at de havde forskellige holdninger til, hvor meget der skal være fælles regler, og hvor meget der er individuelt. Den forskellighed viser mig, at de ikke bare er programmerede robotter. For mig er det rart, at de kommer til udtryk med egne følelser og holdninger, siger Dennis Laustsen.

SUF

Sociale medier skal skrue op for unges aktivitetsniveau

Pilotprojekt skal afdække, om brug af sociale medier kan styrke unges deltagelse og engagement i dagligdagen. De unge er i samarbejde med BOAS Nørrebro med til at udforme det nye digitale mødested.

Af Peter Borberg, mag.art. & journalist · Foto: Emil Ryge Christoffersen

Kan man ved hjælp af sociale medier styrke og motivere unge til at deltage mere aktivt i hverdagens fællesskaber som eksempelvis fællesspisning, beboermøder, hyggeaftener og udflugter?

Det spørgsmål har man gennem længere tid stillet sig selv hos BOAS Nørrebro i København, der er et botilbud til unge med Aspergers syndrom med brug for støtte til at få hverdagen til at fungere.

- I forvejen er vores unge allerede flittige brugere af computere, smartphones og tablets, ligesom de også er aktive på de sociale medier. Derfor er det oplagt at finde ud af, om vi kan bruge deres viden og fortrolighed med de sociale fora i den digitale verden til at fremme de unges deltagelse og engagement i dagligdagen, siger Jesper Frededahl Klaaby, socialkonsulent hos BOAS Nørrebro.

Svære at lokke

Ideen til at afprøve sociale medier som en form for pilotprojekt til at skabe inddragelse og nyt fællesskab er opstået, fordi det ofte viser sig vanskeligt at lokke de unge til at deltage, når der er fælles aktiviteter på programmet hos BOAS Nørrebro.

- Vi har gjort forskellige tiltag for at lokke de unge til. Lavet lækker mad og forsøgt at gøre rammerne hyggelige. Men det har ikke rigtig flyttet noget.

Det har typisk været de samme 2-3 unge, der er kommet, og det er ikke tilfredsstillende, al den stund vi har 17 indskrevet, siger Jesper Frededahl Klaaby.

Øget inddragelse

Hos BOAS Nørrebro har man spurgt de unge om, hvorfor de trækker sig fra de fælles aktiviteter, og hvad der skal til, for at de bliver mere deltagende.

- Flere af vores unge giver udtryk for, at de har det svært med at sidde ansigt til ansigt med en større gruppe. Det kan være direkte angstprovokerende for en ung, som i forvejen kæmper med forskellige problemer at skulle sige noget i en større forsamling. Her kan de sociale medier noget ganske særligt, fordi de indeholder en mulighed for at give ordet til den unge på den unges præmisser.

Ifølge Jesper Frededahl Klaaby kan det i bedste fald bidrage til øget inddragelse.

- Får den unge en god ide, eller dukker der et spørgsmål op klokken 1 om natten, så kan den unge logge på computeren eller iPhonen og skrive det på det sociale medie uden at føle sig beskuet, og socialkonsulenten kan følge op, forklarer Jesper Frededahl Klaaby.

Fællesskabet og inddragelsen i det virtuelle rum håber man på BOAS Nørrebro, også vil gøre det nemmere for de unge efterfølgende at træde ud i det fysiske fællesskab.

Det store og det mindre fællesskab

Af samme grund har man også hos BOAS Nørrebro lagt vægt på, at de unge fra starten bliver involveret i at udvikle den kommende sociale platform, så den er skræddersyet til de unges behov og deres hverdag.

- Vi har endnu ikke lagt os fast på, om det bliver en form for intranet, en fælles dropboks eller en gruppe på en af de eksisterende platforme. Det skal vi finde ud af i fællesskab med de unge og en IT-virksomhed, siger Jesper Frededahl Klaaby.

Allerede nu tegner der sig dog et billede af, hvad de unge godt kunne tænke sig.

- Den digitale platform skal selvfølgelig være et sted, hvor vi kan udveksle helt almindelige oplysninger om de ting, der sker hos BOAS Nørrebro fra dag til dag og fra uge til uge. Men det skal også være sådan, at når en ung skriver og spørger, om "der er nogen, som vil være med til at spille et spil klokken 12.00 i fælleslejligheden", så kan det være afsæt for, at en mindre gruppe mødes. På den måde håber vi, at brugen af et digitalt mødested både kan være med til at styrke det større og det mindre fællesskab i dagligdagen, siger Jesper Frededahl Klaaby.

Ingen standardløsning

Hos BOAS Nørrebro er man opmærksomme på, at brugen af sociale medier også indeholder en risiko for, at den unge blot trækker sig endnu mere for i stedet at kommunikere hovedsageligt via nettet.

- Vores succeskriterium er, at de unge skal mere på banen, og derved håber vi, at brugen af sociale medier på sigt kommer til at styrke fællesskabet og engagementet, siger Jesper Frededahl Klaaby, der forventer, at der bliver tale om en længerevarende proces.

- For os er det en pointe i sig selv, at vi ikke kommer med en færdig standardløsning, som de unge blot skal rette sig ind efter. Nej, de skal selv være med til at udvikle vores mødested på internettet, og det skal diskuteres og justeres undervejs, siger Jesper Frededahl Klaaby.

Hos BOAS Nørrebro forventer man, at det nye sociale mødested på internettet ser dagen lys inden årets udgang.

SUP

Unge skal føle ejerskab i indsatsen

SUF SYD: Socialkonsulent Pia Henriksen har netop afsluttet en stor rapport om brugerinddragelse. Hun er ikke i tvivl om, at den socialpædagogiske indsats bliver stærkere, des mere den unge føler sig inddraget.

*Af Peter Borberg, mag.art. & journalist
Foto: Emil Ryge Christoffersen*

Ejerskab, medindflydelse, medbestemmelse, selvbestemmelse. Brugerinddragelse har mange navne.

For Pia Henriksen, der til daglig arbejder som socialkonsulent hos SUF SYD i Kolding, har brugerinddragelse den seneste tid optaget hende på flere planer. Dels i hendes daglige praktiske arbejde med unge, dels som teoretisk emne i et afgangprojekt med titlen Unges ejerskab i indsatsen i SUF Syd.

Pia Henriksens hovedkonklusion er klokkeklar:
- Brugerinddragelse er en forudsætning for at lave et godt socialt arbejde. For den enkelte socialkonsulent og for Den Sociale Udviklingsfond som organisation er det derfor enormt vigtigt, at vi hele tiden er opmærksomme på, hvordan vi får de unge til at føle ejerskab i forhold til indsatsen. Det skal være deres projekt. Heri ligger den individuelle udformning, som går ud på, at den unge selv sætter ord på, hvad der er vigtigt, siger Pia Henriksen.

Hun fremhæver, at undersøgelser foretaget af eksempelvis Sundhedsstyrelsen dokumenterer, at børn og unges aktive medvirken i en indsats øger sandsynligheden for, at de føler motivation, engagement og dermed ejerskab for den problemstilling, der arbejdes med.

Overrumplet og parkeret

I sin afhandling, der er et led i en diplomuddannelse på University College Syddanmark, har Pia Henriksen gennem interviews med unge fra SUF

SYD samt observationer set nærmere på, hvordan de unge oplever at blive inddraget i indsatsen. Fokus har været på den enkelte unges eget personlige perspektiv for på den måde at få tydeliggjort, hvad der gøres rigtigt, og hvor indsatsen kan optimeres set fra den unges synsvinkel.

- Hvad der bør kendetegne en organisation som Den Sociale Udviklingsfond er jo ikke mindst, at den løfter sig ud over den tækning, hvor man forsøger at placere unge i nogle kasser og i stedet har øje for individet, pointerer Pia Henriksen.

Hun mener, at SUF SYD i det store hele lykkes godt med at skabe brugerinddragelse, der gør en forskel.
- I mine interviews med de unge går det igen, at de rent faktisk føler et stort ejerskab for indsatsen. Og hvad der her er værd at hæfte sig ved, er, at de alle tidligere har været i forløb, hvor de har følt sig overrumplet og parkeret af nogle systemer. De unge, som jeg har talt med, ved med andre ord godt, hvad det vil sige, når man ikke føler sig inddraget, siger Pia Henriksen og refererer til et klassisk udsagn fra en ung, som på et tidspunkt ikke havde følt sig inddraget:

"Det var dem, der var på stedet, der bestemte, hvad jeg skulle."

Ifølge Pia Henriksen drejer det sig ikke om, at der bliver opstillet rammer for den unge, men om at de bliver taget alvorligt og lyttet til. At de selv er med til at definere deres mål.

- Der var en ung, som gav udtryk for, at hun både følte, at hun var i gang med et individuelt projekt samtidig med, at hun følte sig som en del af SUF.

Viden på standby

For Pia Henriksen handler det i høj grad om, hvordan brugerinddragelsen kommer i spil hos socialkonsulenten. En øvelse, som ikke er uden udfordringer.

” Jeg har en hypotese om, at indsatsen bliver mere holdbar, hvis man inddrager de unge og de opnår ejerskab, ligesom jeg tror, at det har betydning for de unges motivation og dermed også en afsmittende effekt på deres projekt.

Pia Henriksen, socialkonsulent i rapporten
”Unge ejerskab i indsatsen i SUF SYD”

” Det er mig, der ligesom vælger, hvad det er, der skal være i min dagligdag.

Ung i rapport ”Unge ejerskab i indsatsen i SUF SYD”

” Det har på den måde været en kæmpe omvæltning at komme her, hvor jeg også har noget at sige, og her bliver jeg behandlet som en voksen og ikke bare som en teenager, der er på galt spor.

Ung i rapport ”Unge ejerskab i indsatsen i SUF SYD”

I 2015 skrev socialkonsulent Pia Henriksen fra SUF Syd et afgangsprøve på diplomuddannelse på UC Syddanmark med titlen Unge ejerskab i indsatsen i SUF SYD, hvor hun søger at afdække, hvad medinddragelse betyder ifølge de unge, hvilken betydning den individuelle planlægning har for indsatsen, hvilken betydning relationen har mellem de unge og socialkonsulenterne, hvad de unges egne ressourcer betyder for ejerskabet, og hvilken rolle netværkets opbakning har for følelsen af ejerskab.

- Hvis du skal lykkes med at skabe brugerinddragelse, så skal du som socialkonsulent være i stand til at lægge din forforståelse til side. Den teoretiske viden og de professionelle erfaringer, som vi har med os, skal vi være i stand til at sætte på standby og i stedet lytte til, hvad den unge rent faktisk siger, fremhæver Pia Henriksen og peger på, at de socialpædagogiske metoder hele tiden skal have den unges ejerskab for øje.

- Uanset om du vælger en løsningsfokuseret, en narrativ eller en motiverende tilgang i dialogen med den unge, så skal det bidrage til at skabe inddragelse. Når man spørger de unge om, hvad der betyder noget, så handler det mest af alt om, at relationen til socialkonsulenten er båret af ærlighed og tillid. Socialkonsulenten må gerne komme med ideer og forslag, men det er vigtigt, at den unge er med til at bestemme retningen.

Stærkere etableringsfase

I dag er brugerinddragelse ofte på dagsordenen hos SUF SYD under personalemøder, temadage og planlægning af kommende udviklingsdøgn.

- Vi arbejder hele tiden på at skærpe bevidstheden om, hvordan de unge får mulighed for at træffe selvstændige valg og aktivt præge deres rammer hos os. Helt afgørende er, at vi fastholder de unges ejerskab under hele forløbet, siger Pia Henriksen, hvis rapport samtidig har udpeget nogle fokuspunkter, som peger ind i fremtiden.

- Noget af det, vi er blevet opmærksomme på, er, at vi skal have større opmærksomhed på at få de unge til at tage ejerskab allerede i etableringsfasen og i selve kommunens henvisning til os. Flere unge giver udtryk for, at de oplever, at de er sat udenfor i selve overgangen mellem kommune og os. Her mener jeg, at vi i samarbejde med kommunerne, kan gøre mere for at få de unge inddraget langt tid-

ligere. På samme vis skal vi hjælpe kommunerne med at udforme handleplaner, hvor de unge er med.

Også i det konkrete arbejde som socialkonsulent oplever Pia Henriksen, at rapporten har øget hendes fokus på inddragelse.

- Jeg kan mærke, at jeg i dag har endnu større fokus end førhen på hele tiden at spørge de unge, for på den måde at sikre, at de erfarer, at de er med til at bestemme vejen. Det er en konstant udfordring hver dag at minde sig selv om, at jeg ikke bare skal handle ud fra erfaring og faglig viden, men ud fra hvad den unge rent faktisk selv siger og ønsker, slutter Pia Henriksen.

” Mange udbydere siger, at de laver individuelt tilrettelagte forløb, men uden det reelt sker. Det er anderledes med SUF. De sætter først rammen efter mødet med borgeren og os som myndighed. Den tilgang er meget brugerinddragende. Og det er også en tilgang, som borgeren i høj grad oplever gennem SUF's intensive relationsarbejde. Her føler de sig ikke puttet ind i en ramme, men oplever sig tværtimod set og forstået. SUF har en evne til at tage borgere med rigtig svære og komplekse problemstillinger og møde dem som ligeværdige voksne. Det gør, at de bliver modtagelige for udvikling.

Janni Rye, socialfaglig koordinator i Københavns døgninstitution og tidligere myndigheds-sagsbehandler i Albertslund og Høje Taastrup Kommune. Har samarbejdet med SUF Strax, SUF Albertslund og Eremitterne.

Hverken **hipt** eller **håbløst**

Brugerinddragelse skal fremfor alt være realistisk, fremhæver Margrethe Langer, udviklingsdirektør i Den Sociale Udviklingsfond. Ny rapport udpeger seks indsatsområder, som tager afsæt i de unges egne fortællinger.

Af Peter Borberg, mag.art. & journalist · Foto:xx

For nylig fik Margrethe Langer øje på et skilt, hvorpå der stod: "Brugerinddragelse – hipt eller håbløst?" Skiltet fik hende straks til at tænke på, hvordan brugerinddragelses gribes an i Den Sociale Udviklingsfond, hvor hun er udviklingsdirektør.

- Hos os skal brugerinddragelse hverken være hipt eller håbløst. Det skal fremfor alt være realistisk og til at få greb om, fastslår Margrethe Langer.

Ordene tager blandt andet afsæt i en større analyse- og evalueringsrapport udarbejdet af SocialRespons i perioden 2008-2014, som udfolder unges egne oplevelser af, hvad der virker, og hvad der ikke virker, når det gælder indsatserne i Den Sociale Udviklingsfond.

- Ved at arbejde systematisk med indsamling af erfaringer fra de unge er det målet, at de unge selv er med til at udvikle vores indsatsområder, siger Margrethe Langer.

Fra tale til handling

Udviklingsdirektøren erkender, at det er lettere sagt end gjort. Hvis brugerinddragelsen skal give mening, så står og falder den nemlig med, at der skabes nogle rammer omkring den unge, som også skaber rum for reel indflydelse.

- Flere af de unge, som bliver indskrevet hos os, har tidligere oplevet, at det at få indflydelse, fungerer utrolig dårligt. De har oplevet, at der er blevet talt om indflydelse, men det har ikke udmøntet sig i noget konkret. Der har med andre ord ikke været sammenhæng mellem tale og handling. Derfor er det afgørende, at vi dels træner dem i at give deres mening til kende, dels giver dem oplevelsen af, at de bliver set og hørt, siger Margrethe Langer.

Mulighedsrum

Hun fremhæver i den forbindelse, at analyse- og evalueringsarbejdet af brugerinddragelsen i Den Sociale Udviklingsfond i høj grad også handler om at se på, i hvilket omfang organisationen er gearret til at give de unge reel indflydelse.

- Vi har kigget på vores egen faglige kultur, og vi kan se, at vores relationspædagogiske tilgang bidrager til en brugerinddragelseskultur. Det er her, der opstår det tillidsforhold, som gør at den unge føler sig set og hørt. Et mulighedsrum, som den unge kan træde ind i med sine egne individuelle forudsætninger og gøre sin mening gældende, forklarer Margrethe Langer.

Magtrelation på spil

Det er samtidig et mulighedsrum, som stiller krav om, at socialkonsulenten er villig til at træde et skridt tilbage og give den unge plads.

- Som professionel socialkonsulent med stor faglig indsigt er det naturligt, at der opstår et næsten intuitivt behov for at tage styring og tage vare, når man står ansigt til ansigt med en ung, der befinder sig i en yderst vanskelig livssituation. Men hvis vi vitterligt vil brugerinddragelse som mere end et buzzword, så skal socialkonsulenten turde sætte magtrelationen på spil ved at betragte den unge som et menneske, der er kompetent til have indflydelse på sit eget liv. Det er socialkonsulenten, der bevidst stiller sig tøvende og undersøgende i forhold til, hvordan den unge betragter en situation og på den baggrund lader muligheden for indflydelse opstå.

Margrethe Langer betoner i den sammenhæng vigtigheden af, at socialkonsulenterne fungerer som rollemodel for, hvordan man opnår indflydelse.

- De unge har ikke nødvendigvis lært, hvordan de på bedst mulig vis giver deres mening til kende. Her skal vi udvise en forståelse for de individuelle forudsætninger, de hver især har med i rygsækken, og hvad de forudsætninger betyder for deres mulighed for at skabe indflydelse.

6 indsatsområder

De unges egne fortællinger om, hvad der bidrager positivt til deres udvikling, tegner et billede af seks centrale indsatsområder – seks områder, som set fra de unges perspektiv beskriver den optimale socialpædagogiske metodetilgang i Den Sociale Udviklingsfond:

1. Trinopdelte mål og drømme
2. Fleksible, men tydelige krav
3. Samarbejde med andre
4. Motiverende og reflekterende samtaler
5. Social træning
6. Rytmer og struktur i hverdagen

Forankring på tre niveauer

Det kræver samtidig, påpeger Margrethe Langer, at der i Den Sociale Udviklingsfond eksisterer en fælles bevidsthed om brugerinddragelse. En bevidsthed, som er forankret på individ-, afdelings- og organisationsniveau.

- Socialkonsulenterne, som i det daglige er tilknyttet de unge, skal løbende indsamle de unges erfaringer om, hvad der virker og ikke virker for den enkelte unge. I medarbejdergrupperne ude i afdelingerne skal der diskuteres og sættes ord på den faglighed, der ligger bag de unges erfaringer. Og som organisation skal vi fremadrettet have en særlig opmærksomhed på at skabe rum for inddragelse og omsætte de unges viden og erfaringer til udvikling af indsatsen, siger Margrethe Langer.

Supplement til SUI

Systematisk og kvalitativ evaluering over lange perioder har længe stået højt på dagsordenen i Den Sociale Udviklingsfond. Ikke mindst gennem evalueringsredskabet SUI, hvor der løbende bliver indsamlet data med henblik på vurdering af indsatserne. Brugerinddragelse skal ses som et yderligere element, pointerer Margrethe Langer.

- Indsamling af de unges egne fortællinger er et væsentligt supplement til det systematiske og kvalitative evalueringsarbejde, som allerede foregår i Den Sociale Udviklingsfond. Det breder de indsamlede data ud og tilføjer nuancer og perspektiver, som de kvalitative målinger ikke opfanger, siger hun og fremhæver som eksempel, at brugerinddragelse ikke kun handler om den tid, hvor den unge er indskrevet i Den Sociale Udviklingsfond, men også om tiden efter.

- Når de unge er hos os, tager vi et særligt ansvar for at gå vejen sammen med dem. Men hvad sker der, når vi giver slip på hinanden? Hvad bliver efterladt i den unge? Hvad kan de tage med? siger Margrethe Langer og tilføjer:

- Vi følger de unge, når de er blevet udskrevet for blandt andet at få svar på i hvilket omfang det læringsrum, vi har skabt, mens de var hos os, fortsat er forankret i deres videre liv. Den viden er meget vigtig for os.

Siden 2007 har Den Sociale Udviklingsfond arbejdet systematisk med evaluering og dokumentation. I perioden 2008-2014 har konsulentfirmaet SocialRespons fulgt 17 tilfældigt udvalgte unge fra de blev indskrevet i 2008 og til to år efter udskrivning. Målet er at belyse de unges udvikling og lade deres stemme blive hørt i forhold til, hvad der virker og ikke virker samt indhente viden om udviklingspotentialer i den socialpædagogiske indsats. I alt er der gennemført 143 interviews med de unge, deres kontaktpersoner, pårørende samt eksterne samarbejdspartnere.

Se den samlede evalueringsrapport på www.suf.dk.

Inddragelse vandt over skepsis og mistillid

At føle sig set og forstået. Det oplevede Louise for første gang i sit liv hos SUF STRAX. Hun kom på ret køl og fik brudt med en opvækst præget af faderens alkoholmisbrug og en manglende tro på sig selv og sine omgivelser.

Af Peter Borberg, mag.art. & journalist

Gennem stort set hele opvæksten led Louise og hendes to søskende voldsomt under deres fars massive alkoholmisbrug. Det var nemlig ikke kun gjort med alkoholen. Når Louises far blev vred, gik det ofte ud over hendes mor, de to søskende og hende selv. Vold var sammen med alkoholen en del af opvæksten.

- Vi skulle hele tiden passe på, finde løsninger og udveje, så vi undgik, at han blev sur og begyndte at slå, siger Louise, der tidligt begyndte at tage ansvar for sin lillesøster og lillebror.

Som den ældste var hun altid på vagt og forsøgte at beskytte de to søskende mod farens hidsige anfald. En opgave, der trak store mentale veksler på hende.

- Jeg var altid bekymret og urolig for, om min far skulle begynde at slå eller skælde ud. Jeg havde svært ved at slappe af. Hele tiden gik jeg rundt med en klump i maven og spekulerede på, hvad der nu skulle ske, og hvordan jeg kunne forhindre det.

Skeptisk overfor hjælp

Louise endte selv med at søge tilflugt i misbrugets verden. Omkring 8. klasse begyndte hun, som hun selv udtrykker det, at "omgås de forkerte". Louise festede, så snart muligheden bød sig. Alkohol og stoffer fulgte med. Forældrene registrerede ikke, at hun var på vej ud på et alvorligt skråplan.

Det gjorde til gengæld kommunen i Broby (i dag Faaborg-Midtfyn, red.). I 2006 introducerede sagsbehandleren derfor Louise og hendes søskende for SUF STRAX. Både hun og hendes lillesøster var yderst skeptiske, da socialkonsulent Jan Schmidt pludselig sad med ved bordet.

Jan Schmidt husker tilbage:

- Jeg kunne klart mærke, at jeg i Louises øjne ikke var en, som skulle noget som helst i forhold til hverken hende eller lillesøsteren. Hun så mig ikke som en person, men betragtede mig som endnu en del af "systemet". Der var noget fraværende over de to piger. De befandt sig inde i deres egen verden og mødte med stor mistillid deres omgivelser, hvilket var forståeligt, fordi de aldrig havde følt sig hverken set eller anerkendt, siger Jan Schmidt, socialkonsulent, SUF STRAX.

Inddragelse af socialkonsulent

Det var denne skepsis, der nu som det første skulle nedbrydes. Nøglen hed inddragelse. Ikke udelukkende forstået som inddragelse af Louise og hendes søskende. I første omgang gjaldt det om at få Louise til at lukke op og inddrage socialkonsulenterne i hendes liv.

- De to søstre var i starten af forløbet ikke et sted, hvor det gav ret megen mening at tale om inddragelse fra deres side. Det var fuldstændig fremmed for dem, for de havde stort set aldrig oplevet, at de blev inddraget og lyttet til. Derfor handlede det om at få dem til at inddrage os i deres liv. Det var en forudsætning for, at vi kunne finde en ny vej og skabe en forandring til det bedre. Tilliden måtte være der først, siger Jane Kock, afdelingsleder i SUF STRAX.

En aftale er en aftale

Det var ikke en udvikling, som skete over en nat. I lang tid handlede det om at vise for pigerne, at de kunne regne med de to socialkonsulenter. Et langt sejt træk, pointerer Jane Kock.

- I begyndelsen havde pigerne svært ved at tage imod, fordi de ikke troede på det. De var vant til at blive skuffede, og de havde svært ved at tro på, at der var nogen, som ville dem det bedste. Vi skulle først gøre os fortjente til, at de lukkede os ind i deres liv, siger hun.

Søstrene oplevede for første gang, at aftaler blev overholdt. At et ord var et ord. Tilstedeværelsen og nærværet fra de to socialkonsulenter gav samtidig pigerne en ny ramme om deres liv. Det gjaldt også

ved helt lavpraktiske ting som transport til og fra psykolog, hjælp med indkøb og økonomi.

- Vi var der for dem hele tiden. Døgnet rundt. Når de havde brug for os. Men også når de ikke havde brug for os. I begyndelsen trak de sig tit, fordi de altid havde klaret sig alene. Derfor handlede det om at være sammen på en måde, som gav dem en følelse af at blive favnet. Og når vi ikke var sammen med dem, ringede vi ofte til Louise, og hørte hvordan det gik. Mest for at minde hende om, at vi stadig var der, siger Jane Kock.

Louise tager styring

Gradvist oplevede Jan Schmidt og Jane Kock, at Louise tog mere og mere ansvar for sit eget liv. For de to socialkonsulenter gjaldt det om at stille sig i en position, hvor de var undersøgende og lyttende i forhold til Louises egne valg og ønsker. For eksempel da Louise på et tidspunkt ytrede ønske om at tage to år til Australien, og sidenhen da hun stod over at skulle i gang med en HF.

"Da Louise kom og sagde, at hun ville til Australien, var vi ved at tabe munden, fordi vi syntes, det var alt for langt væk. Men vi respekterede hendes ønske og støttede hende, så hun var godt rustet til at tage af sted," siger Jane Kock.

Socialkonsulenterne gik konkret til værks. De trænede Louise, der praktisk taget aldrig havde været ude at rejse, i at bruge et kort. De lod hende vise vej, når de kørte i bil, og de tog til lufthaven for at lade hende mærke, hvad det vil sige at stå alene blandt mange mennesker et fremmed sted. Efterhånden lod de også Louise prøve at rejse alene.

"I forbindelse med en sommerferie, hvor Louise skulle med, lagde vi en plan, så vi drog i forvejen, og så kom Louise et par dage senere. På den måde fik hun konkret erfaring med, hvad det ville sige at rejse på egen hånd," fortæller Jan Schmidt.

Bruge selvstændig rigtigt

Begge socialkonsulenter lægger ikke skjul på, at det af og til har været en overvindelse at give slip, så Louise selv kunne komme på banen. Men det har været nødvendigt, fordi det har handlet om at fremme den selvstændighed, de vidste boede i Louise.

"Louise har altid været vant til at skulle klare sig

selv og sine søskende, og hun har været vant til at træffe beslutninger. Der lå en personlig resurse i det, som har været vigtig. Men det var samtidig alt for meget ansvar, hun har haft på sig, og hun har manglet den tryghed, der er afgørende for, at man bruger sin selvstændighed til at træffe de rigtige valg," siger Jan Schmidt.

Tryghed åbner

Når Louise i dag fortæller om, hvad det betød for hende, at hun som 17-18-årig stiftede bekendtskab med SUF STRAX, er det tydeligt, at hun har gjort sig mange tanker om den udvikling, som hendes liv langsomt begyndte at tage.

- Mit liv vendte, da jeg lærte SUF STRAX at kende. I Jan og Jane mødte jeg to mennesker, som viste mig, hvordan voksne og ansvarlige mennesker rent faktisk er i stand til at tale sammen. Det åbnede mine øjne for, at der var andre måder at være voksen på, end dem jeg havde lært hjemmefra. Jeg fik den tryghed, som gjorde, at jeg turde åbne op. Fordi jeg følte mig set og forstået.

Et helt nyt liv

Louise fandt kraften til at komme videre. Hun sagde farvel til den omgangskreds, hvor fester, druk og stoffer mere var reglen end undtagelsen. Hun flyttede i egen bolig, startede på HG og blev siden uddannet Materialist. Siden tog hun to år til Australien for derefter at tage en HF med høje karakterer. I dag er Louise, som har en stor passion for sport, i gang med uddannelsen til fysioterapeut. Når hun ser tilbage, har hun vanskeligt ved at forstå den ændring, hendes liv har taget.

- I dag kan jeg slet ikke kende mig selv fra dengang, hvor det hele sejlede. Jeg kan ikke forstå, at jeg har været sådan. Det siger noget om, at man godt kan ændre sit liv, hvis man vil – det er bare en vanvittig lang proces, som kræver megen støtte. Sagen var jo, at jeg gerne ville videre med mit liv og leve et ordentligt liv. Jeg skulle bare have hjælp til det – og nogen som så mig og ville lytte oprigtigt til mig.

Louises far døde af sit alkoholmisbrug for to år siden. I dag har hun et godt og afklaret forhold til sin mor og sine to søskende, ligesom hun stadig har et tæt forhold til Jan og Jane.

Navnet Louise er opdigtet af personlige hensyn. Hendes fulde navn er redaktionen bekendt.

Når den unge får **stemme**

En stor del af socialkonsulent Pia Henriksens rapport hviler på interviews med unge. SUF Magasinet har fået tilladelse til at bringe et uddrag af et større interview med 23-årige Jannik, der sætter ord på, hvad han forstår ved netop inddragelse og indflydelse på eget liv.

Jannik

Da interviewet laves, har 23-årige Jannik været indskrevet i ni måneder i en hybridmodel – det vil sige i egen bolig som nabo til en såkaldt mesterlærefamilie - under SUF SYD. Jannik, der er på kontanthjælp, er i aktivering i et kompetencecenter, hvor han er med til at udføre reparationsopgaver på eksempelvis plæneklippere og knallerter. Jannik har tidligere modtaget en behandlingsdom og har været anbragt på en af Kriminalforsorgens Pensioner. Han har desuden kæmpet med hash- og alkoholmisbrug.

OM INDSKRIVNING I HYBRIDBOLIG

Jannik: På baggrund af min dom blev Horsens Kommune sammen med SUF SYD enige om, at hybridmodellen nok ville være et godt privat tilbud til mig.

Interviewer: Har du selv været en del af det – altså har du været med til at pege på, hvad det var du havde brug for?

Jannik: Ja, det har jeg. Jeg har været til nogle møder, hvor jeg har fortalt om, hvad jeg kan, og hvad jeg ikke kan, og hvad jeg skal have hjælp til, og hvad jeg ikke skal have hjælp til. Ud fra det har min kontaktperson Michael og SUF-lederen Thomas været ude at besøge nogle forskellige steder, og der blev så en hybridbolig på en gård ledig. Vi bor hos en familie her på gården. De har taget imod mig med åbne arme, og det er jeg rigtig glad for.

Interviewer: Så du føler, at du er en del af det liv, der er på gården?

Jannik: Ja, det gør jeg.

Interviewer: Og alligevel kan du "gå hjem", når du har brug for det?

Jannik: Lige præcis og det var nøjagtig det, jeg havde brug for, hvis man kan sige det sådan.

OM KONTAKTEN TIL SOCIALKONSULENTEN

Interviewer: Hvad bruger du din socialkonsulent, Michael, til?

Jannik: Michael er med ind over rigtig mange ting. Det er både i forhold til familie – det vil sige min egen familie og min værtsfamilie – og hvis jeg har nogle småproblemer, jeg går og spekulerer på. Så plejer jeg gerne at ringe til ham. Han er rigtig god til at spørge ind til, hvordan jeg har det, og han har lært mig godt at kende. Michael er med hele vejen rundt – altså der, hvor jeg selv føler, at der er behov for det.

Interviewer: Hvad betyder det for dig, at du kan kontakte ham 24 timer i døgnet?

Jannik: Det er jeg rigtig glad for. Jeg kan godt finde på at ringe klokken ni om aftenen og sige, at nu står jeg altså lige med det her problem, eller jeg kan skrive til ham "kan du ikke lige ringe, når du har tid", og så ringer han hurtigt tilbage. Det har rigtig stor betydning, fordi Michael er en jeg stoler på, og vi har et rigtig godt samarbejde.

OM HVERDAG OG INDFLYDELSE

Interviewer: Hvordan går det med at skabe en almindelig døgnrytme?

Jannik: Det kører faktisk rigtig godt.

Interviewer: Hvor meget har du selv indflydelse på din hverdag på en skala fra 1-10, hvor 1 er "andre", der bestemmer, og 10 er dig, der bestemmer?

Jannik: Jeg har rigtig megen indflydelse og ansvar, så jeg vil sige et sted mellem 8 og 10. Jeg prøver så vidt muligt at klare det meste selv, og kommer der så et spørgsmål – eller mærker jeg, at jeg bliver nervøs for et eller andet – så ringer jeg til Michael. Vi snakker sammen i hvert fald 3-5 gange om ugen. De steder, hvor jeg tidligere har været anbragt, har jeg ikke haft nogen indflydelse på, hvordan mit liv skulle være. Det var dem, der var på stedet, der bestemte, hvad jeg skulle. Selvfølgelig har jeg nok haft en eller anden form for indflydelse, men det er bare ikke sådan, jeg husker det. Jeg følte bare, at jeg var "en skidt person, og at nu skulle jeg være her." Og det gjorde faktisk bare det hele meget værre, syntes jeg. I dag synes jeg, det er rigtig rart både at have ansvar, være selvstændig og få lov til at passe sine ting. Det betyder meget for mig.

Interviewer: Har du tidligere oplevet at blive ignoreret eller ligefrem nedgjort?

Jannik: Ja, dengang jeg boede i plejefamilie. Det var rigtig svært. Jeg flyttede ind som 6-årig og ud som 12-årig. I alle de år var jeg det sorte får i familien. Der blev altid kørt på mig. Det gjorde mig forvirret og usikker på, hvem jeg er, og hvad jeg gjorde og kunne. I dag er det i høj grad mig, der bestemmer, hvad vi skal snakke om, og hvad jeg synes, jeg har brug for hjælp til. Jeg er samtidig blevet meget bedre til at komme og sige, når der er noget, jeg kæmper med. Jeg er meget med i, hvad der sker. Jeg synes, jeg har indflydelse på det hele.

Interviewer: Føler du, at du har ejerskab i dit projekt i SUF – altså at det her er dit projekt?

Jannik: Ja, jeg har været med i projektet helt fra bunden. I starten var jeg meget forvirret over, hvad det var, skulle være med i, og hvad jeg ikke skulle være med i. Jeg skal først lære folk godt at kende, og jeg havde samtidig svært ved at se udover min egen næse. Det er blevet meget mere overskueligt nu. Førhen tænkte jeg "for fanden, jeg føler ikke, jeg kan få lov at være her!" Nu har jeg fundet mig selv igen.

○ Rådet for Socialt Udsatte

Rådet for Socialt Udsatte har til formål at sørge for, at socialt udsatte kommer til orde og bliver hørt i samfundsdebatten. Det gælder blandt andet hjemløse, stofmisbrugere, alkoholmisbrugere, sindslidende og prostituerede. Rådet stiller samtidig forslag til, hvordan forebyggelsen og indsatsen over for socialt udsatte kan styrkes.

Jann Sjursen ○

Jann Sjursen (f. 1963) er oprindelig uddannet lærer. Fra 1990-2002 var han formand for Kristeligt Folkeparti, og i årene 1993-1994 beklædte han posten som energiminister. Siden 2010 har Jann Sjursen været formand for Rådet for Socialt Udsatte.

Som et ekko af Hal Koch

Skåret ind til benet, så handler brugerinddragelse om demokrati og troen på den gode samtale, pointerer Jann Sjursen, formand for Rådet for Socialt Udsatte.

*Af Peter Borberg, mag.art. & journalist
Foto: Rådet for Socialt Udsatte*

Når man hos Rådet for Socialt Udsatte foretager brugerundersøgelser, så er der én ting, som går igen: Relationen fremføres som det allervigtigste i den udsattes møde med systemet eller behandlingen.

- Uanset om vi spørger ind til hjemløses syn på forskellige boformer, misbrugernes holdning til substitutionsbehandling eller noget helt fjerde, så er der en rød tråd i samtlige af vores brugerundersøgelser, som handler om relationen mellem det enkelte menneske og eksempelvis sagsbehandleren, siger Jann Sjursen, formand for Rådet for Socialt Udsatte, der er sat i verden for at sikre, at udsatte grupper som hjemløse, stofmisbrugere, alkoholmisbrugere, sindslidende og prostituerede også bliver hørt i samfundsdebatten.

- Socialt udsatte er ikke anderledes end alle andre mennesker. De har krav på at blive inddraget i beslutninger og forhold, der vedrører deres eget liv. Og fra et samfundsperspektiv er det også kun gennem inddragelse, at vi skaber de indsatser, der virker, siger han.

Set og anerkendt

For Jann Sjursen er brugerinddragelse ikke udelukkende et spørgsmål om, hvorvidt det enkelte menneske har mulighed for at give sin mening til kende om de sociale tilbud og aktiviteter, der bliver lagt på

bordet. Dybest set er det et spørgsmål om, hvordan vi ønsker at møde hinanden som mennesker.

- Der kan være forskellige synspunkter på eksempelvis forsørgelsesgrundlag og institutionsbehandling, og det er selvfølgelig vigtigt og relevant, at borgeren kan ytre sig herom. Men hvis ikke det hviler på en grundlæggende overbevisning om, at vi ser, anerkender og respekterer hinanden som de mennesker, vi hver især er, så har det i virkeligheden kun ringe betydning at spørge borgeren, siger Jann Sjursen og tilføjer:

- Ofte er årsagen til, at sociale tilbud mislykkes, at det pågældende menneske ikke føler sig set eller anerkendt. Det kan skyldes noget så simpelt, som at sagsbehandleren ikke har den fornødne tid til at sætte sig i det udsatte menneskes sted. Men det kan også skyldes en manglende anerkendelse af det pågældende menneske. Hvis ikke et menneske føler sig inddraget i forhold til de problematikker, vedkommende slås med, så bliver indsatsen og virkningen også derefter.

Den gode samtale

Jann Sjursen, der også har en baggrund som energiminister og mangeårig formand for Kristeligt Folkeparti, er ikke bleg for at gribe ud efter teologen Hal Kochs tanker om demokrati og den gode samtale.

- Det kan lyde floromvundet, men brugerinddragelse afspejler en demokratisk tænkning, hvor vi møder hinanden som ligeværdige parter. Hal Koch sagde meget rigtigt, at demokrati ikke handler om, hvorvidt du eller jeg får ret, eller om der er et flertal bag, men om vigtigheden af den gode samtale. Hvis ikke den gode samtale er til stede, opnår man ingen gode resultater for hverken borgeren eller samfundet, siger Jann Sjursen.

” Dets væsen beror på dette, at man mødes og tales ved, at man gennem samtalen når til en bedre og rimeligere forståelse og derudfra formår at træffe en afgørelse, som ikke alene tjener en enkelt person eller klasse, men som tager billigt hensyn til helheden.

Teologen Hal Koch (1904-1963) om demokratiet

Inddragelse kan styrkes

Fra de idehistoriske tanker til den aktuelle samtid pointerer formanden for Rådet for Socialt Udsatte samtidig, at brugerinddragelse anno 2015 kan gøres langt stærkere.

- Udviklingen er gået fra A4-agtige standardløsninger til et mere differentieret syn på mennesker, fordi mennesker slås med forskellige ting. Alligevel er der områder, hvor virkeligheden formentlig ville se anderledes ud, hvis det udsatte menneske rent faktisk blev hørt, siger Jann Sjørnsen.

Han slår ned på misbrugsbehandling som et konkret eksempel. Her er stofmisbrugeren garanteret en første udredning inden for fjorten dage, men det harmonerer ikke nødvendigvis med stofmisbrugers virkelighed, påpeger Jann Sjørnsen.

- Stofmisbrugers virkelighed er, at han eller hun måske er motiveret for en udredning den ene dag men ikke den næste. På den måde går stofmisbrugers virkelighed imod den lovfæstede virkelig-

hed. Dét, der er brug for, hvis man rent faktisk lytter til stofmisbrugers, er et straks-tilbud.

Lokale stemmer

Også på det rent strukturelle niveau mener Jann Sjørnsen, at der kan gøres meget mere for at optimere brugerinddragelsen. Blandt andet ved at sikre de udsattes stemme på lokalt niveau.

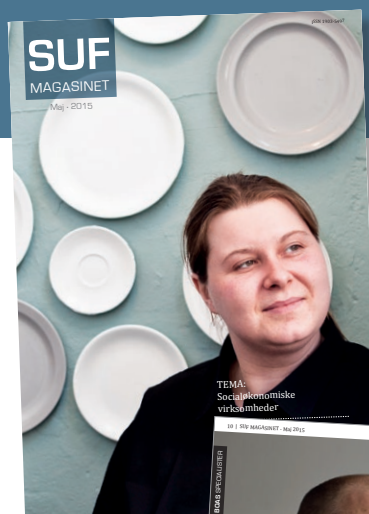
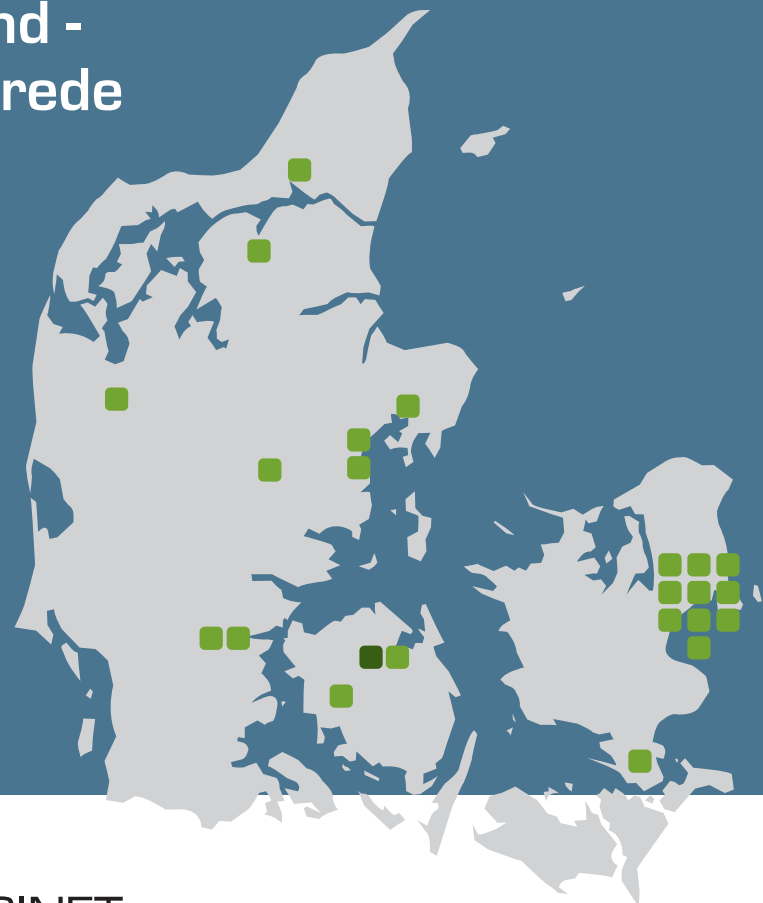
Foreløbig har Rådet for Socialt Udsatte etableret 25 kommunale lokalråd. Men står det til Jann Sjørnsen, bør samtlige kommuner have et lokalråd for udsatte svarende til det, man eksempelvis har for handicappede.

- Socialt udsatte står ofte svagt i kommunerne, og de risikerer at blive overset, fordi de har svært ved at trænge igennem med deres budskaber. Her er der brug for, at der på lokalt niveau skabes nogle talerør, så de socialt udsatte bliver hørt – og på den måde føler sig inddraget, siger Jann Sjørnsen.

Den Sociale Udviklingsfond - involverende og dokumenterede udviklingsforløb

- 22 selvstyrende afdelinger fordelt over hele landet.
- 225 specialiserede og fagligt velfunderede ansatte.
- Mere end 24 års erfaring med skræddersyede socialpædagogiske løsninger.

Læs mere på:
www.suf.dk

SUF MAGASINET

– et gratis magasin med fokus på
individuelle socialpædagogiske løsninger

SUF Magasinet giver dig et fagligt indblik i Den Sociale Udviklingsfonds arbejde. Vi sætter ord og billeder på de mennesker, der får gavn af vores skræddersyede løsninger. Og vi giver dig interviews og baggrund med de bedste eksperter inden for det socialpædagogiske område.

Send en mail med navn og adresse til
magasin@suf.dk, så modtager du magasinet
kvit og frit med posten.

SUF

Den Sociale Udviklingsfond

Hovedkontor › Hunderupvej 116 › 5230 Odense M › Tel: 7019 2800 › suf@suf.dk › www.suf.dk